

REIZEN

Pro-Polmarco

Onderwerp: Reis naar Berlijn

PV-nummer: 2529102010

Proces-verbaal van bevindingen

Op maandag 25 oktober 2010, tot en met vrijdag 29 oktober 2010, hebben wij:

Arend en Louise Liet, een verslag gemaakt van dag 1 t/m dag 5, van de NPB-Marver-reis naar Berlijn.

Dag 1.

Op maandag 25 oktober liep de wekker af om 04.00 uur, na een ontbijtje zijn wij om 05.05 uur, samen met Joop en Riet Sieders, die vanuit Dordrecht kwamen en in Gorinchem de auto lieten staan, samen vertrokken naar de opstapplaats in Herveld.

Bij aankomst in Herveld, bij de busmaatschappij "Betuwe Express" zagen wij dat onze chauffeur Rinus de Wit reeds bezig was om de bus reisvaardig te maken. De reisleider Izak Mauritz, liep te slepen met de borden PolMarCo, waarbij wij hebben geholpen met de bevestiging van de borden op de linker en rechterzijde van de bus. Hier zagen wij ook dat de bus aan de rechterachterzijde een lichte schade had (bleek de avond ervoor te zijn gebeurd;(krijgt echter in Berlijn nog een staartje).

Inmiddels waren er meerdere personen bij de bus gekomen en was de tweede chauffeur Henk Rietman, ook aanwezig, alsmede de medeorganisatoren van de reis Henk en Riet Slots.

Met in totaal 18 personen werd om precies 06.30 uur, vertrokken naar de opstapplaats bij de Jaarbeurs te Utrecht. Daar wij geen files hadden onderweg, kwamen wij op tijd aan in Utrecht, bij de Jaarbeurs, alwaar een grote groep ons reeds stond op te wachten. Na de uitbundige begroetingen, vertrokken wij met 28 personen meer, om 07.45 uur naar Enschede, om de laatste 15 opstappers op te halen.

Bij aankomst in Enschede bleek dat wij zelfs een kwartier over hadden, zodat wij wat meer tijd hadden om koffie te drinken bij het stationsplein.

Er waren geen opstappers te zien toen de bus bij het station aankwam. Deze personen bleken in het koffiehuisje te zitten. Nadat iedereen weer was ingestapt, vertrok de bus om 10.15 uur, weer op schema.

Wij reden Enschede uit en Izak maakte van de gelegenheid gebruik om een ieder hartelijk welkom te heten op de 6^e NPB-Marver reis naar de hoofdstad van Duitsland **Berlijn**. Tevens werden de personen die voor de eerste keer megingen hartelijk welkom geheten. Hierna deelde Izak mede dat Jan Sas had moeten afhaken i.v.m. droevige familieomstandigheden. Ook dat Hans van Prooijen niet aanwezig was i.v.m. familieomstandigheden, maar dat Hans met de trein naar Berlijn komt en zich dinsdagavond

bij ons gezelschap zal aansluiten. Van de Karlsruheers waren er dit jaar 5 personen niet bij deze reis. Izak deelde aan de Karlsruheers een verslag uit, over die reis, gemaakt door Maria en Fred Hoefsmit.

De DVD die in het verslag zat, was vervaardigd door Fred Hoefsmit en John Jansen. Fred kreeg als dank voor het vele werk een Poppetje van PolMarCo uitgereikt. Dit poppetje bleek een 2GB USB stick te zijn, waarvan er maar 100 zijn gemaakt. Tijdens de reis werd de DVD Karlsruhe 2009 afgespeeld in de bus, zodat iedere deelnemer weer enige herinneringen kon ophalen.

Inmiddels was het omstreeks 12.45 uur en stopte de bus op de Raststätte Garbsen-Süd en kon de lunch worden genuttigd. Na de lunch werd op weg naar Berlijn, de overbekende BINGO gespeeld met spelleidster Maria Hoefsmit, waarbij weer fantastische prijzen werden gewonnen, waaronder klokken, boeken en andere leuke dingen, die door Izak het afgelopen jaar bij elkaar waren vergaard.

Bij de oude grensovergang van West- naar Oost-Duitsland bij Helmstedt werd door Rinus verteld hoe hij in de jaren 1978-1980 als vrachtautochauffeur op schofterige wijze werd gecontroleerd door de Oost-Duitse grensbewakers, waarbij de vertraging elke keer ongeveer 4 uur bedroeg. Precies op schema kwamen wij om 18.00 uur bij het Ramada Hotel Globus Berlin aan.

Na het inchecken betrok een ieder zijn kamer en werd te 20.00 uur het heerlijke buffetdiner genuttigd. Daar de Bar deze avond gereserveerd was, kon hier helaas geen gebruik van worden gemaakt. Daar de meeste mensen toch wel moe waren van de reis, werd al snel de kamer opgezocht om van de nodige nachtrust te genieten.

Dag 2.

Om 08.45 uur, na een goed ontbijt, stapten wij allen in de bus voor een Stadsrondrit Berlijn. Inmiddels was ook de collega van IPA-Berlijn, **Jürgen Mertens** en zijn vrouw **Angelika**, in de bus gestapt. Na de inmiddels traditie geworden begroeting door Rinus of wij allen goed geslapen en gegeten hadden, werd dit volmondig bevestigd, zette Rinus de bus in beweging en reden wij door Berlijn in de richting van het **Holocaust Gedenkteken**.

Onderweg werd door Jürgen op duidelijke wijze verteld wat wij allemaal voor gebouwen en gedenktekens tegen kwamen.

Na de rondrit werd het Holocaust gedenkteken en documentatiecentrum bezocht. Helaas was het niet voor een ieder mogelijk om het documentatiecentrum, dat zich onder het monument bevond, te bezoeken i.v.m. de strenge veiligheidsmaatregelen (Er konden maar 13 personen tegelijk naar binnen). Hierna kregen wij een duidelijke uitleg over het tot stand komen van het Holocaust gedenkteken, zoals het er nu staat.

Daarna is een ieder te voet naar het Rijksdaggebouw gelopen, waarbij Jürgen duidelijk aangaf waar de MUUR had gestaan bij de "Brandenburger Tor" en het Rijksdaggebouw. Wij gingen als groep aan de achterzijde het Rijksdaggebouw binnen en werden weer uitgebreid gefouilleerd, waarna wij in 2 groepen werden verdeeld voor de rondleiding door het gebouw, inclusief het parlamentsgedeelte. In het gebouw werd door respectievelijk de groepsleidster en de groepsleider van de andere groep, duidelijk uitgelegd hoe een en ander in zijn werk ging. Enkele stukken van het gerestaureerde Rijksdaggebouw waren nog in de staat zoals dat was ten tijde van de inname van Berlijn in mei 1945 door het Russische leger. Menige soldaat had zijn naam en de datum geschreven op de muren.

Na de rondleiding werd op eigen gelegenheid de koepel op het Rijksdaggebouw bezocht, waarbij mooie vergezichten te zien waren, alsmede de mooie herfstkleuren in de wijk Tiergarten. Te 14.30 uur werd de lunch genuttigd in het Berlin Pavillon schuin tegenover het Rijksdaggebouw.

Omstreeks 15.30 uur werd de stadsrondrit voortgezet in de richting van de wijk Tempelhof, waar de tentoonstelling oude politievoertuigen werd bezocht. Het bleek dat het

onderkomen voor de voertuigen veel te klein was en dat er vele voertuigen in stonden, uit zowel West- als Oost-Duitsland, waaronder enige voertuigen van de Volkspolizei.

Om 17.15 uur gingen wij weer terug naar het hotel. Tijdens deze rit kwam het tot enige hilariteit, daar er twee dames (Adrie en Gerda) waren, die begonnen te praten over paaldansen die avond. Na om 19.00 uur het heerlijke diner te hebben genuttigd, kwam aan het einde de paaldans weer naar voren. Echter er was geen geschikte paal aanwezig in het hotel. Na het diner zochten enkelen de bar op en anderen gingen op de kamer tv kijken of gingen te bed voor de nodige nachtrust.

Dag 3.

Na het uitgebreide ontbijt werd om 09.00 uur, na de begroetingsceremonie door Rinus, met de stadsronddrit naar Köpenick aangevangen onder leiding van Jürgen Mertens. Jürgen had een mededeling voor de "Kugelschreiber" verzamelaar John. Hij krijgt 4 pennen die echter niet meer kunnen schrijven.

Om 09.25 uur werd gestopt bij het Alte Rathaus van Köpenick dat door ons allen werd bezocht. Hierna werd naar een fantastische voorstelling van "der Hauptmann Von Köpenick" gekeken (buiten op straat). Hierna werd in de Ratskeller de lunch gebruikt. Hier waren enige ingrediënten in het gerecht, gelijkende op aardappels, die vragen opriepen. Niemand wist precies wat het was doch Izak dacht dat het iets te maken had met iets van een stier. Vervolg van de rondrit ging naar het laatst overgebleven stuk van de Muur. Bij die Muur, werd door Jürgen helder uitgelegd hoe op 13 augustus 1961, Oost- en West-Berlijn werd afgesloten. Eerst met soldaten (Vopo's), daarna met rollen prikkeldraad en betonblokken. De Muur werd steeds hoger, omdat er nog steeds mensen naar het Westen probeerden te vluchten.

Vervolgens zijn wij naar Potsdam gereden alwaar het paleis en de tuinen van paleis Sanssouci konden worden bezocht. Verschillende personen hebben het paleis bezocht (rapporteurs hadden het paleis al op een eerdere reis bezocht). Daar de bus niet bij het Krongut Bornstedt, waar het diner zou worden genuttigd, kon komen, moest er ongeveer 400 m gelopen worden. Een tweetal dames (Riet en Louise) gingen op eigen gelegenheid daar naar toe, maar zij liepen de verkeerde weg in en hebben 5 keer moeten vragen om de weg terug te vinden naar Krongut Bornstedt, waardoor zij ongeveer 4000 m hebben gelopen om er te komen. Zij waren echter op tijd vertrokken, waardoor zij ondanks de langere weg, nog net op tijd waren voor het diner.

Na het heerlijke diner zijn allen gezamenlijk (om de weg niet kwijt te raken) naar de bus gelopen en vertrokken we naar "Checkpoint Charlie", waar Jürgen nog de nodige uitleg heeft gegeven over de Russische en Amerikaanse tanks die op de kruising van wegen tegenover elkaar stonden. Op de weg kwam Riet Slots ten val op straat, maar gelukkig mankeerde zij niets. Omstreeks 21.30 uur, kwamen wij moe maar voldaan aan bij het hotel, waar enkelen nog de bar hebben bezocht, maar het merendeel ging slapen.

Dag 4.

Vanmorgen moesten allen vroeg uit de veren en ontbijten, daar de bus precies om 08.00 uur zou vertrekken naar de BMW motorfabriek in de wijk Spandau, waar de ontvangst om 09.00 uur gepland stond. Door de drukte in de stad deden wij er precies 1 uur en 3 minuten over om de afstand van 25 km naar de fabriek te overbruggen.

Bij aankomst in de fabriek werden wij ontvangen met koffie, waarna in de filmzaal een duidelijk uitleg werd gegeven over de BMW-motor. Daarna kreeg een ieder een "oortje" waardoor de rondleider duidelijk te verstaan was en precies uitlegde hoe de gehele motorfiets werd opgebouwd. Het viel op dat er zeer veel handwerk werd verricht. Tot slot werd elke motor op een rollenbank getest tot een snelheid van 120 km per uur.

In de fabriek werken ongeveer 2000 personen (m/v). Zij bouwen 550 motoren per dag, 100.000 per jaar. Ongeveer 70 % wordt geëxporteerd naar het buitenland. Iedere motor in aanbouw is reeds besteld. Alle BMW motoren worden alleen in Berlijn vervaardigd, zodat over de gehele wereld alle motoren "Berliner Luft" in de banden hebben. De ontwikkeling van geheel BMW (auto's en motoren) wordt gedaan in München, waar 1000 ingenieurs werken. Te 12.15 uur heeft ieder een heerlijke lunch gehad in "Brauhaus Spandau". Vervolgens werden wij gebracht naar de Kurfürstendam, alwaar wij bij de "Gedächtniskirche" mochten uitstappen om de komende 4 uur te kunnen shoppen op eigen gelegenheid.

Tijdens de rit werd nog in de wijk Spandau aan Jürgen gevraagd waar de Spandau gevangenis was. Hij legde ons uit, dat er was afgesproken, dat na het overlijden van de laatste gevangene Rudolf Hess, de gevangenis, binnen 14 dagen zou worden afgebroken om te voorkomen dat het een bedevaartplaats zou worden. Hij heeft ons ook nog de plaats laten zien waar de gevangenis had gestaan.

Na het shoppen kwam Rinus ons weer ophalen en reden wij naar Kartoffelhaus "**Der Alte Fritz**" nabij Alexanderplatz. Rinus wilde de bus parkeren en hij reed daarbij vlak langs een geparkeerd staand busje. Iedereen uitgestapt komen er twee Turkse Duitsers op onze chauffeur Rinus af en beschuldigden hem dat hij hun busje had aangereden en opzij geschoven. Bij bekijken van de plaats ongeval bleek niet van enige schade aan het geparkeerde voertuig. Wel was er schade aan de bus (rechtsachter u weet nog wel van afgelopen zondag zie dag 1) Toen er volgens de Turken niets te regelen viel, gingen zij over in het Turks en belden de politie. Deze was snel ter plaatse. Het komt nu hier op neer dat zij, de Turken, moeten bewijzen dat er schade is ontstaan. Rinus deelde later mede dat hij hier geen slapeloze nacht van zou hebben.

Om 20.45 uur werd een ieder verzocht om snel naar de bus te komen, daar de chauffeurs na 21.30 uur niet meer mochten rijden en onze terugreis naar Nederland in het geding kwam. **Izak** bedankte **Jürgen** en **Angelika Mertens** op gepaste wijze voor hun inzet gedurende de afgelopen drie dagen en deelde verder mede, dat beiden er ook bij zijn volgend jaar met de reis naar Dresden. Hierop overhandigde Jürgen, aan Izak een wandbord van Dresden en bedankte hem. Bij aankomst in het hotel ging ieder zijn weg: Bar, tv of slapen.

Dag 5.

Na het laatste ontbijt genuttigd te hebben in het hotel, moest er worden uitgecheckt en de bagage in de bus geplaatst worden, gerangschikt naar de betreffende uitstapplaats. Om 08.30 uur vertrok de bus richting Nederland en om 09.00 uur reden wij de stad Berlijn uit (een kwartier eerder dan verwacht).

Om 10.25 uur werd er voor 10 minuten op een Rastplatz gestopt voor een nicotine en plaspauze. Tijdens de verdere rit vertelde Rinus nog over zijn belevenissen tijdens transporten ongeveer 30 jaar geleden door Oost-Duitsland naar Polen.

Om 12.30 uur gestopt op Raststätte Garbsen-Nord voor de lunch. Niet teveel gegeten, daar het afscheidsdiner in Denekamp stond gepland voor 16.00 uur. Omstreeks 13.45 uur werd de reis voortgezet naar Denekamp. Tijdens de rit werd ook weer de BINGO gespeeld, nu onder leiding van Adrie, daar Maria haar stem was verloren. Toen er een valse Bingo werd geconstateerd, moest voor "straf" een liedje worden gezongen, waarbij een ieder mee zong. Er werd o.a. gezongen "Poesje mauw", "Sinterklaas kapoentje" en "er zaten twee motten in mijn oude jas". Even werd de Bingo stilgelegd, daar de ballen over de vloer rolden en weer bij elkaar moesten worden gezocht. Ook nu waren er weer prachtige prijsjes te winnen.

Izak bedankte mede namens Henk en Riet Slots iedereen voor de gezellig verlopen reis. Tevens gaf hij enige uitleg over de volgende 5 daagse reis naar Dresden, in de laatste

week van oktober 2011. Hierna nam Rinus de microfoon van Izak over en bedankte, mede namens Henk Rietman, ons voor het in hun gestelde vertrouwen. Tevens bedankten zij ons voor de financiële gift.

Te 16.00 uur werd gestopt in Denekamp, voor restaurant Concordia. Hier werd ons een verrukkelijk diner geserveerd, bestaande uit een voorgerecht van heldere Groentesoep, een hoofdgerecht, zijnde een flinke Schnitzel met gebakken aardappeltjes en diverse groenten. Het nagerecht bestond uit Bavaroise met slagroom.

Tijdens het diner vroeg Peter van Dijk even de aandacht van een ieder en vertelde hoe hij als nieuwe deelnemer deze reis had beleefd. Hij prees de goede organisatie en het vertrouwen in de chauffeurs en bedankte hen daarvoor. Hij was diep onder de indruk over de verhalen en de emoties over Oost- en West Berlijn.

Te 18.00 uur werd vertrokken om de laatst opgestapte personen af te zetten bij het station in Enschede. Hierna werd doorgereden naar de Jaarbeurs te Utrecht waar de grootste groep, moe maar voldaan, de bus verliet.

Te 22.00 uur, werd de thuishaven Herveld bereikt. Hier werden de borden weer van de bus gehaald en werd er afscheid genomen van de organisatoren en chauffeurs. Zo kwam er dan ook aan deze prachtige reis een einde.

Opgemaakt te Gorinchem, november 2010.

A.H.T.Liet.

L.A.Liet-Hermans.